

ERDÉLYI GAZDA

KÖZ- ES MEZŐGAZDASÁGI LAP

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
TULAJDONA.
TELEFON: 158 szám.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYVE.
MEGJELENIK MINDEN HÓ 1.-ÉN ÉS 15.-ÉN

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCZA 10 SZÁM
TELEFON: 158 SZÁM.

Az E. G. E. alapító tagdíja 2000 lei, rendes tagdíja évi 200 lei, kisgazdák, gazdatisztek és gazd. alk. részére 150 lei. A tagok az Erdélyi Gazdát 150 lei pótdíj ellenében kapják.

A lapfelügyelő bizottság felügyelete mellett felelős szerkesztő és kiadó:

TÖRÖK BÁLINT

AZ E. G. E. TITKÁRA.

Előfizetési díj nem tagok részére:
Egy évre 400 lei Negyed évre 100 lei
Fél évre 200 lei Egyes szám 8 lei

Figyeljük a címszalagot,

mert azon fel van tüntetve, hogy a címzett T. Tagtársunk hátrálékban van-e a tagdíjával? Kérjük Tisztelt Tagtársainkat, hogy ne várják az 5'25 L. bélyegilletékes levélbeli felszólításokat, ne szegényítsék ezzel az egyesületet, ne töltsék ilyen improduktív munkával az időt, hanem sziveskedjenek e sorok olvasása napján beküldeni a címszalagon jelzett, hátrálékos összeget.

Karácsonyi gondolatok.

Az E. G. E. Irodalmi és Könyvkiadó vállalati szakosztálya egy kis könyvtárszámba menő füzetsorozatot adott ki a legjobb szakírók tollából. Ezek a füzetek a kis- és nagygazdák számára nélkülözhetetlen szakismereteket ölelik fel. Ha feltesszük, hogy a gazdák ezeket el is olvassák, ezeknek megvásárlása volna a leghasznosabb befektetés a gazdakörök és szövetkezetek számára. Nagy dolgot cselekszik az a gazdakör vagy szövetkezet, amelyik a falusi népet a betűre rákapatja, már csak azért is, mert ezzel az értelemnek táplálékot ad.

A mi korunk bölcsessége inkább csak földet osztogat, a hozzá való tudás kiosztogatásához már nincs elegendő pénz. A kisgazdák karavánja bukácsolva halad az örökölt tapasztalatok olajmécsének világosságánál. Egyelőre az is valami, ha könyvet adunk a nép kezébe és 10 közül csak egy gazdaköri tag el is olvassa. A haszon bőven behozza a gazdaköri vagy szövetkezeti könyvtárak költségét. A népnek így volna olvasni valója és máris sok községben vannak az E. G. E. kiadványaiból kis gazdasági könyvtárak, amelyekben bütykös-ujjak lapozgatnak, de vajjon intelligens gazdasági szakkönyvtárral, vagy azt kérdezzük, hogy hány százaléka járát szaklapot és ennek hány százaléka gyűjti halomra kibontatlanul asztalán a rendszeresen érkező szaklapot. A gazdasági szakírók, könyvkereskedők, lapkiadók szomorú statisztikát tudnának arról felmutatni, hogy hány könyvet vagy lapot tudnak eladni és szomorúan csapná össze a kezét Erdély gazdaközönsége, ha ezeket a számokat maga előtt látná! Aki nem olvas szaklapot és szakkönyvet, honnan figyelni meg a falu határán túl eső életet, hon-

nan vesz tudomást a tudomány vívmányairól, mert a repülőgép és rádió korszakában ki mondhatja el magáról, hogy amit tudok az már elég nekem és ki dughatja be szakmája fejlődése előtt a fülét, millió érdekében dolgozó elme tanulsága közlése elől, amelyekből csak egyetlen jó gondolat megér 10 évi előfizetési díjat. Ne sajnálja tehát a nagygazda sem az áldozatot a mezőgazdasági szakkönyvekért, szaklapokért, E. G. E. tagdíjáért, mert csak ilyen módon tudjuk anyagi helyzetünket javítani és jobb jövőnk ügyét szolgálni. Gondolkozzunk ezen egy kicsit a karácsonyi ünnepek alatt.

B. E.

Tejfogyasztás — tejtermelés.

Irta: dr. Szentkirályi Ákos.

Az E. G. E. értekezletet tartott, néhány hónappal ezelőtt, annak a kérdésnek tárgyalására, hogy: miuton-módon kellene a tejfogyasztást fokozni, különösképpen a tanulóifjúság és a munkáság körében. Szóba kerültek a gyermeknevelő tej, a gyógytej termelésének kérdése és azok a nevezetes eredmények, melyek a tej életerősítő anyagainak — vitamin tartalmának — szaporítása dolgában, újabb időben elérték.

Mivel a tejfogyasztás fokozása köztáplálási, közegészségügyi szempontból valamint gazdasági-tejtermelési érdekből is egyaránt nevezetes közkérdés: nem szabad elaludni hagyni. Napirenden kell tartani. És napisajtónknak is folyton foglalkozni kellene a kérdéssel, mert — hiszen — a nagyközönséget közelről érdekelő kérdés.

Több tej fogyasztására megfelelő intézkedésekkel kell a közönséget ösztönözni. A szó, az irás nem elegendő. Csinosan berendezett ivószobák, kis tejcsarnokok a város forgalmasabb helyein, izléses kirakattal, sok embert csábít a belépésre. Az iskolákban, a gyárakban, olyan helyek közelében, ahol sok napszámos dolgozik, szintén könnyen hozzáférhetővé kell tenni a tejet, lefelezett tejet, tejsavót. Mindezekben a helyeken azonban csak úgy lehet állandóan fokozódó tejfogyasztást elérni, ha mindig kifogásolhatatlan minőségű tejjel szolgálunk, jutányos árban.

Ilyen tejet nem lehet — felelősséggel — piacon összevásárolni avagy sok kisgazdától beszerezni. Még a tejkereskedők sem szállíthatnak, ezidőszert, *felelősségre*, kifogásolhatatlan tejet. Mert nincs módjukban a termelőknél ellenőrizni a tejelő állatok, a fejők, a termelőgazda egészségi állapotát, a takarmányozást, a tejnek az istállóban,

a tejkamrában való kezelését stb. (gyermektejre kvarcozott, kéksugaraknak kitett tehének tejéről nem is szólva).

Kifogásolhatlan jó tejet, felelősségre, ezidőszert, csak nagy tejgazdaságok vagy pedig tejtermelők szövetkezete szállíthat. Csak egyik és a másik ügyelhet nehogy, például, gümökóros tehének teje kerüljön eladásra, nehogy olyan tehens is fejjen, akinek a gyermeke difteritis beteg. Ahol ügyelhetnek, hogy a tej jól megszüressék és nehogy fertőzött vízzel mossák a tejesevényeket. (Németországban veszedelmes tifuszjárvány keletkezett egyik városban. Megállapított, hogy több családban lépett fel először a betegség, ahová egy gazdaságból szállított a tej. Megállapított az is, hogy ennek a gazdaságnak egyik tehene tífuszban halt meg és a szétöntött mosdóvíz útján, a kut vize fertőződött.)

Fontos gazdasági érdek, másfelől, a tejtermelés fejlesztése is.

Ha a tejtermelő gazda az ügyes üzletember körülmérintő eszével gondolkozik tejtermelő üzlete dolgai felől, biztosan arra a meggyőződésre fog jutni, hogy tejgazdasága abban az esetben fogja a legnagyobb állandó jövedelmet adni, ha biztos alapon annyira fejleszti, amennyire a gazdaság számításba veendő viszonyai megengedik.

A Kolozsvár-vidéki tejgazdaságok és mindazok a tejgazdaságok, melyek Kolozsvárra tejet szállítanak, régóta panaszkodnak, hogy termelésüket nem fejleszthetik a kínálkozó mértékben és nem fektethetik üzletüket kellően nyugodt alapra: a kolozsvári tejárak nagy ingadozása, a kolozsvári tejpiac megbizhatatlansága miatt.

Aki a kolozsvári tejpiacot ismeri, tudja, hogy megbizhatatlanságának a tejforgalom óriási ingadozása és a tejkereskedelem rendezetlen volta a legfőbb oka, valamint az a sajnos körülmény, hogy a lelkiismeretes termelőknek nagy harcot kell vívniuk a mindinkább növekedő lelkiismeretlen versennyel. A város hatósága szigorubban ellenőriztetni — vizsgálattal ugyan a piacra kerülő tejet, ez azonban nem bizonyult elegendőnek a lelkiismeretlen verseny korlátozására, mely időnként nagyon olcsó áraival lekötö a fogyasztó közönségre azt a számottevő részt, melynek figyelmét elkerülni szokta az a kétségbevonhatatlan igazság, hogy a gyanus származású, gondatlan kezelése miatt esetleg fertőzött tejet nem lehet első látásra megkülönböztetni a kifogásolhatatlan tejtől, hogy az olyan megbizhatatlan származású tej ártalmasabb lehet a hamisított tejnél és még akkor is drága, ha ingyen adják.

MINERVA

Biztosító r.-t.

Igazgatóság: Cluj-Kolozsvár, Regele Ferdinand (Ferenc József-út) 37. sz. Saját székházában.

Vezérképviseltek:

Kolozsvár, Nagyvárad, Temesvár, Marosvásárhely, Brassó, Szatmár és Arad.

Főképviseltek:

Csikszereda, Gyergyószentmiklós, Nagy-Szeben, Lugos, Zilah, Szászrégen, Dés, Gyulafehérvár és Beszterce.

Erdélyrészi képviselő:

Az Erdélyi Gazdasági Egyesületnél, Kolozsvár, Attila-utca 10. szám.

A társaság foglalkozik a biztosítás minden ágazatával. — Más társaságnál érvényben levő biztosításokat felelősség mellett olcsóbb díjjal átvesz.

Képviseltek: Minden községben. Az Erdélyi Gazdasági Egylet tagjai díjkedvezményben részesülnek.

Állatbiztosítás! Minden gazdának kötelessége a „Minervánál” biztosítani!

DISZNOHIZLALÁS

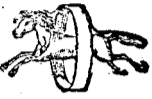
elősegítéséhez csak a

KWIZDA

féle

SERTÉSTÁPPOR

jó

Nagy doboz ára 100 lei. Közép doboz ára 60 lei.
Ezen védjegy nélkül
értéktelen utánzat.
Ha valahol nem kapható, szállítási
gondoskodik a romániai főlerakat „GEA” KRAYER
R.-T. TIMISOARA, Nr. 51.

hatása alatt állanak és ebből nagy előnyt biztosíthatnak maguknak; kétségbevonhatatlan az is, hogy ezeknek a központoknak — piacoknak iparát — kereskedelmét előmozdítva, fogyasztóképességét fokozva, tehát vagyonosodását elősegítve, saját gazdaságuk értékét növelik.

Ha azok a tejgazdaságok, melyek most is Kolozsvárra küldik tejuket, szövetkezetté tömörülve kezükbe veszik a tejiac vezetését, nemcsak az árak alakulására gyakorolhatnak döntő befolyást, hanem módjukban lesz a tejfogyasztást megfelelő intézkedésekkel nagymértékben fokozni és ezzel saját termelésüknek oly terjedelmet adni, mely lehetővé teszi az egész gazdaságot a jövedelmezőségnek a meglévő viszonyok között elérhető legnagyobb fokára emelni.

A töprengő gazda és az aggodalmaskodó üzletember fejével gondolkozva a termelő gazdaságok szövetkezése felől, nyugodt lélekkel állítjuk, hogy a szövetkezés gazdasági szempontból határozottan hasznos, üzleti szempontból pedig bizonyára jövedelmező lesz.

1884 őszén előadásokat tartottunk többen a gazdasági tanintézet tanárai-közül, Kolozsvár gazdaközönségének a Tornavivoda termében. Sokan hallgatták végig, férfiak és nők egyaránt, a *tejtermelésről és tejkezelésről* szóló előadásomat is. Abban az időben — 44 esztendővel ezelőtt — napirenden volt a *gyermektej és gyógytej* termelése forgalombahozásának kérdése. Felhasználtam az alkalmat és nagyon a figyelmébe ajánlottam kolozsvári földművesgazdáinknak, ezzel a kérdéssel foglalkozni.

Most még inkább kívánják a városi módosabb fogyasztók, hogy a betegek részére megbízhatóan megfelelő tejet kapjanak. Kolozsvár kórházaival, szanatóriumaival jó fogyasztóhely. A kolozsvári tejtermelő gazdák bizonyára jó üzletet csinálhatnak, ha valami alkalmas szervezettel gyermektej, gyógytej, kefir, yokhurt termelése céljából társulnának.

„Nem úgy van most, mint volt régen

Más csillag ragyog az égen...”

Aligha jó üzlet ma már, hogy — mondjuk — 100 liter tejnek a városba szállításával 10 ember és 10 egylovas fogat 1—2 órára lekötve legyen, nap-nap után.

Tengeri termelési kísérletem eredménye.

Irta: Kónya Gerő kisbirtokos.

1927. év tavaszán az E. G. E. közvetítésével Kubick Ferenc földbirtokostól kaptam 15 kg. vörös szerb eredetű vetőmag tengerit kísérlettel végett. Azonban a múlt évben a vetés nem sikerült, mert a késői fagyok (május 12. és 15.-én) a vetés egy részét tönkre tették. A folyó évben a fenti fajta tengerivel a kísérletet megismételtem pontosan 1 kat. hold földön. A föld a Maros völgyében fekszik s homokos agyagtalaj, mely 1926. év őszén jól letrágyázott s a múlt évben cukorrépával volt bevetve s termelt rajta 155.57 q cukorrépa. A cukorrépa múlt év október 5-én elhordatott, másnap a talaj rendes őszi szántásban részesült.

Folyó évi április hó 21.-én a talaj — miután az őszi szántás meggyomosodott — újra sekélyen megszántatott és elboronáltatott s 23.-án be is vetetett 80 cm. széles sortávolságban. Miután május hónap esős és hűvös volt, a tengeri lassan fejlődött s ezért az első kapálás csak május hó 23.-án történt meg. A második kapálás ugyanazon okok miatt június hó 21.-én végeztetett el. Július hó 5.-én végeztük el a harmadik kapálást és augusztus hó 11.-én kivágtuk a tengerifattyukat. Megjegyzem, ez a fajta igen szeret fattyuhajtásokat nevelni, egy töről gyakran 4—5-öt is levágtunk. A legtöbb fattyuhajtás végén apró, fejletlen csökök fejlődnek, melyeket — nehogy az anyatöről a tápanyagot elszívják — mind kivágtam, kitépettem. A kapálások mind kézi erővel végez-

tettek el. A három kapálás és a fattyuzás 20 napszamba került.

Másodkapálás után az idő kimelegedett és jött a nagy, hosszantartó szárazság, mely hétről-hétre mind kétségesebbé tette a folyó évi kukoricatermést. Az én őszi szántásban és háromszori kapálásban részesült tengerim oda sem nézett a szárazságnak, nőtt, fejlődött remekül. Sötét, haragoszöld levélzetével messzire kitűnt, kimagaslott a szomszédföldekben lévő, csak tavaszi szántásban és két kapálásban részesülő és a szárazságot erősen sínylő tengerik közül. Augusztus hónap elején a tengeri elérte a 3 méter magasságot; üde, zöld színe még megmaradt, de már kezdte a szárazságot érezni s cső sehol egyetlen egy sem volt. Azt is hittem, hogy ez évben csak a szárral (kóréval) maradok.

Vége az augusztus 17., 18. és 22.-én érkezett nagy esők meghozták a régen várt kedvező fordulatot. Ez esők után megindult a csövek rohamos fejlődése s a terméskilátások hétről-hétre javultak. Kedvező meleg és hosszú őszt kaptunk, ami igen jó hatással volt a tengeriérésre. Október 25.-én szedtük le a tengerit. Az embereim nem győztek bámulni a szédes alatt. Versenyeztek, hogy melyik tud szebb, hosszabb csőt mutatni a másiknak. Míg a szomszédföldeken egy csős tengeritő után 2—3 meddő, vagy csak apró, fejletlen csőt hozó tövek következtek, itt minden egyes töre 1—2 hibátlan fejlődésű, nagy cső esett.

Lett az egy holdon jó 3 szekér, pontosan 45 hl. csöves kukorica, ami körülbelül 20 q szemes tengerinek felel meg.

Ha tekintetbe vesszük, hogy ez az év kedvezőtlen volt a tengeritermelésre és hogy a tengeri előtt 1927-ben a cukorrépa a talajt meglehetősen kiszarolta, a termés mindegyiképpen nagyon nevezhető. Egy másik — ettől nem messze fekvő — földemben friss lucernatörésben 1³/₄-ed holdon bányai lófogó tengeri termelt s az adott 4 jó szekérrel, vagyis körülbelül 60 hl. csöves tengerit. Tehát a szerbiai tengeri leverte termésre és értékre a legbővebben termő lófogó-tengerit is.

Ez a tengerifajta nem tartozik a korai érésű tengerik közé s alig 8—12 nappal érik korábban a bányai tengerinél. Annyit azonban nyugodtan állíthatok, hogy ha ezt a piros szemű, sulyos, szerbiai eredetű tengerit május hó 1.-ig elvetik, őszre biztosan megérik mindenütt, a miénkhez hasonló éghajlati stb. viszonyok között.

A múlt évben is vettem ebből a fajtából 1 kat. holdat, melyből 1¹/₄-ed holdat ki kellett szántak, annyira megritkította a fagy a tengerit. A megmaradt 3³/₄ ed holdon, bár helyenként nagy ritkaságok voltak, a remélt egy szekér helyett két jó szekér termelt, pedig a múlt év is nem a sok tengerit termő évekhez tartozott.

A tavasz folyamán a morzsolás befejezésével a szemtermés nagyságáról is pontos jelentést fogok tenni.

Végül hálás köszönetemet fejezem ki az Egyesület vezetőségének, hogy alkalmat nyújtott a kísérlet megtételére, valamint Kubick Ferenc földbirtokos urnak, hogy az általa küldött tengeriben egy kitűnő, bőven termő és a lófogóknál sokkal értékesebb fajtát megismerhettem, mely fajta termelését hozzánk hasonló klíma és talajviszonyok között mindenkinek a legjobb szívvel ajánlhatom.

Székykocsárd, 1928 december hó 11.-én.

Szőlőoltványok

183

Amerikai sima és gyökeres vesszők legjobban és garantált fajtisztán kaphatók CASPARI Fr.-nél Medgyesen, jud. Tárnava mare. Árjegyzék kívánatra.

A Kolozsvárra tejet küldő tejgazdaságok az említett lelkiismeretlen versennyel, valamint a tejszárakat nagyon ingadozóvá tevő azzal a versennyel, mely időnként elárasztja a piacot tejjel, eredményesen csak a szövetkezés által megszerezhető fegyverek segítségével küzdhetnek. Ezeket a fegyvereket a tejgazdaságok meg kell, hogy szerezzék — lehetőleg mielőbb —, ha mezőgazdaságukat s főleg állattenyésztésüket fenyegető egyéb veszedelmek közepette, tejtermelésük jövedelmét biztosítani akarják és ha megakarják ragadni a kínálkozó alkalmat, hogy a termelés észszerűen lehető fokozásával, a kolozsvári piac vaj- és sajtészükségletének fedezésére is közreműködjenek és ezzel karöltve a hussertés tenyésztés és hizlalás előnyét is élvezzék.

A termelők helyes alapon, jól szervezett szövetkezete határozó befolyást gyakorolhat a kolozsvári piac tejárára, ha magával hozva egyes tagok régi fogyasztó vásárlóit és viszontelárusító vásárlóit, a cél elérésére elegendő mennyiségű tejjel kezdi meg működését; átalakíthatja továbbá létesítendő tejszarnoka és a város különböző pontjain felállítandó fióktejszarnokai révén a meglévő tejkereskedelmet, mely — mivel nem törődik a higiénia szabályaival — a mai kor igényeinek már egyáltalán nem felel meg.

A tejtermelő gazdaságok szövetkezete korlátozhatja a szomszéd falusi kis termelőknek időrabló és az eredményesebb gazdálkodást akadályozó, valamint a napszámviszonyokat is zavaró beözönlést. Hogy ez a beözönlés, a tejjel való házalás és a tejnek a szokás szerinti nyílt piacon való árulása rendén veszélyezteti Kolozsvár közegészségügyét, könnyen bizonyítható. A kistermelők falusi tejszövetkezetek alakítására, tehát arra a térre lesznek otthontartásukkal utalva, mely téren — számtalan példa bizonyosága szerint — termelésük fokozható, állandósítható, vagyonosodásuk biztosítható, gazdaságuk felvirágoztatható s ezzel karöltve művelődésük is elérhető, aminek az egész község erősödése, boldogulása lesz a következménye. A tejtermelő gazdaságok szövetkezete kiterjesztheti üzletét a Kolozsvárra törekvő községek tejszövetkezetei által termelt tejszín, vaj és sajt átvételére, feldolgozására, központoszerű kezelésére és értékesítésére is. Ezzel olyan terjedelművé teheti saját üzletét épen úgy, mint a tejjel és tejtermékekkel foglalkozó többi üzletét, hogy a tejiipar és tejkereskedelem számottevő értékes ágazata lesz majd Kolozsvár város iparának és kereskedelmének.

Fontos közgazdasági feladatokat valósíthat meg a szóban levő tejtermelő gazdaságok szövetkezete, ha megértve a kor intő szövegét, követi a hasonló szövetkezetek példáját és felhasználva a szövetkezésben rejlő erőt, érvényesíteni fogja azt a befolyást, melyet az egy célra törekvők, a közös előmozdítása révén, a maguk hasznára is kifejthetnek.

Kétségbevonhatatlan lévén, hogy a nagyobb fogyasztó központok, a számottevő piacok körébe tartozó gazdaságok — törpe-, közép- és nagygazdaságok egyaránt — az illető központ vagy piac

A melász etetésének előmozdítása.

Irta: Weiser István dr.

Időszerűsége folytán gazdáink emlékeztetébe kívánom hozni a melász tápláló és étrendi hatására vonatkozó vizsgálatok eredményeit, valamint felhasználási módját.

A melászt Kellner olyan takarmánynak tekinti, amelynek tápláléértéke kizárólag cukortartalmában áll és a bennelévő nemfehérjeszerű anyagoknak (amidoknak) nem tulajdonít tápláléértéket. Kellner szerint a répamelászban a nyers (I.) és emészthető (II) táplálóanyagok átlagos mennyisége a következő:

	I.	II.
	százalék	
Viztartalom	21.9	—
Nyers protein	10.5	5.4
Tiszta protein	—	—
N-mentes kivonható anyag	60.4	54.9
Ásványi anyag	7.2	—

A 60%-nyi N-mentes kivonható anyagból átlagban 48% nádcukor. A fenti összetételű melász Kellner szerint tehát emészthető fehérjét egyáltalában nem tartalmaz, 100 kg.-jának takarmányértéke pedig 48.0 kg. keményítővel egyenlő. Ezt az értéket Kellner szarvasmarhán végzett kísérletekkel állapította meg. Ha azt azonban számítás útján próbáljuk a fenti összetétel alapján ellenőrizni, ahhoz az eredményhez jutunk, hogy Kellnernek a melász amidjait tápláléérték szempontjából semmibe sem vevő álláspontja nem állhat meg. Vizsgálatai szerint 100 kg. nádcukor 75.2 kg. keményítővel egyenlő hizláló értékű, vagyis 48.0 kg.-nak keményítőértéke 36.1 kg. Ha az 54.9% emészthető N-mentes kivonható anyagból a 48.0%-nyi nádcukor mennyiségét levonva a fennmaradó 6.8%nyi maradéknak teljes értékű szénhidrátokéval egyenlő keményítőértéket, vagyis 100%-ot tulajdonítunk, a 6.8 kg.-nyi N-mentes maradékot tehát 6.8 kg. keményítővel tekintjük egyenértékűnek, még mindig csak 36.1 + 6.8 = 42.9 kg. keményítőértékhez jutunk 100 kg. melászból nézve. A 48.0 — 42.9 = 5.1 hiányzó keményítőértéket csak úgy kapjuk meg, ha az 5.4 százaléknál felszívódott amidnak is legalább olyan tápláléértéket tulajdonítunk, mint a tiszta keményítőnek, amely esetben hozzájutunk a Kellner által kísérletileg megállapított keményítőértékhez. Kétségtelen ezután, hogy a melász amidjainak negligálása nem helyes és biztos, hogy azok fehérjében szegény adagban a hiányzó fehérje egy részét pótolni tudják.

Hasonlítsuk most össze a répamelással a nádcukormelászt, amely ettől meglehetősen eltérő összetétellel bír. A romlatlan répame-

lászban a cukornak majdnem egész mennyisége nádcukor (saccharose), amely mellett csak igen csekély mennyiségű raffinóset (egy el nem erjeszhető, három egyszerű cukorból álló cukorféle, úgynevezett trisaccharid) tartalmaz. A nádcukormelászban a nádcukor (saccharose) nagy része komponenseire, dextrozer¹ és levulozer² van bontva, amelyeknek keverékét invertcukornak nevezzük. Hasonló összetétellel bír a méz is, csak hogy még fokozottabb mértékben, amennyiben például 70% összes cukrot tartalmazó beérett mézben az invertcukor mennyisége 65%, a nádcukoré csak 5% körüli. Táplálkozási szempontból ez azonban nem jelent semmit, mivel a nádcukor, mielőtt a szervezetben elég vagy zsírrá alakul át, először invertcukorrá lesz. Hasonlóképpen szeszgyártási szempontból sincs különbség a nádcukor és invertcukor között, miután a nádcukor elerjedése előtt invertcukorrá alakul át. Azonban a cukornádmelász még nádcukor és invertcukor kivül egy el nem erjeszhető egyszerű cukrot (C₆H₁₂O₆) is tartalmaz, amelynek neve glutose. Ez magyarázza meg, hogy míg a répamelászban a kémiai uton és erjesztéssel meghatározott cukor mennyisége gyakorlatilag jól egyezik, addig a nádcukormelászban kémiai uton mindig több cukrot találunk, mint az erjesztési próba segítségével. Így a m. kir. Erjedéstan Intézetben egy jávai cukornádmelászban kémiai elemzés útján 60.5% összes cukrot találtak, amelyből 36.7% nádcukor, 23.8% invertcukor volt. Amidon azonban e melással az erjesztési próbát is elvégezték, 12—13% cukor nem erjedt el, amit azzal magyaráztak, hogy a 36.7%-nyi polározással kimutatott nádcukor egyrésze el nem erjeszhető glutozéból állott. Hogy ezt az állati szervezet miként értékesíti, arra nézve vizsgálatokat eddig még nem végeztek. Nincs azonban ok annak a feltevésére, hogy ez a cukor, amely hasonló kémiai összetétellel bír, mint a dextroze vagy levuloze, másként értékesülne a szervezetben, mint ezek. Azonban még abban az esetben is, ha a glutoze valamilyen még közelebből nem ismert okból másként viselkednék az állati szervezetben, mint a saccharoze vagy invertcukor, ezekből a jávai melász ugyanannyit tartalmaz, mint a normális répamelász. Ennyit a melász tápláléértékéről.

Étrendi hatása közismert, amennyiben egyszerű mennyiségben etetve, különösen lovaknál kitűnő preventív ellenszere kólikás bántalmaknak. Gyenge hashajtó hatása miatt azonban az etetni szándékolt adagra fokozatosan kell átmenni úgy, hogy a melászetetés kezdé-

tén az első napon a maximális adagnak csak 1/4-ét etetjük és ezt a mennyiséget naponként 1/4-del megtoldva, 4 nap múlva térünk át a teljes adagra. Ha állataink más hashajtó takarmányból, amilyen például a leveles répafej vagy savanyu répaszelet stb., túl sokat nem kapnak, fejenkénti napi adagjuk a következő határokon belül ingadozhatnak:

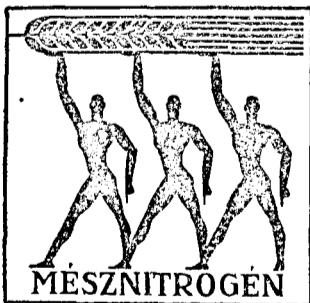
Növendékállatoknál és tinóknál (az állatok korával emelkedően ...)	0.5—2.5 kg.
Igásökörnél	1.0—1.5 "
Hízóökörnél	1.0—2.0 "
Tehénnél	1.0—1.5 "
Csikónál	0.5 "
Lónál	0.5—2.0 "
Sertésnél	0.25 "
Juhnál	0.25 "

Igen értékes a gazdára nézve a melász takarmányjavító hatása, ami abban áll, hogy lehetővé teszi olyan takarmányoknak nagyobb mennyiségben való feletetését, amelyeknek felhasználása melász nélkül vagy egyáltalán bajos, vagy csak szűk keretek között lehetséges. Fülledt, kissé dohos takarmányok fogyasztásától gyakran tartózkodik a kényesebb állat, amin kevés melász felhasználása által eredményesen segíthetünk. Polyvából, törekből sokkal nagyobb mennyiséget tudnak állataink felvenni, ha azokat kevés melással keverjük.

Legcélszerűbb felhasználási módja abban áll, hogy három- vagy ötszörös mennyiségű vízzel keverve a pácot és a szalmaféléből álló szalast, oldatával megöntözzük. E célra közönséges öntözőkannát használunk, amelynek rózsája visszatartja a melászból esetleg előforduló idegen szilárd anyagot, másrészt ezáltal hajtjuk legkönnyebben végre az egyenletes elosztást.

Az a körülmény, hogy sok gazda a folyékony melász kezelését nem tartja elég kényelmesnek és különösen hidegebb időkben a tartányokból vagy hordokból való lefejtése sok nehézséget okoz, megokolta teszi kész, szákolható, könnyen mérhető és adagolható melásztakarmányok készítését. Konkoly Thege Sándor dr. melásztakarmányok készítésénél két szempontra irányítja a figyelmet. Az egyik szerint a gazdának az az érdeke, hogy a vásárolt melásztakarmányban minél több legyen a melász, másik kívánsága pedig az, hogy olyan melásztakarmányok is készíthessenek, amelyeknek az összetétele olyan legyen, hogy egyéb abrak nélkül kizárólag azzal legyen biztosítható az állat fehérje- és keményítőérték szükséglete. E két megokolt kívánságára való tekintettel rá akarok mutatni azokra a melászhordozókra, amelyeknek felhasználásával az említett célok a jelenlegi piaci viszonyok kö-

¹ ² Magyarul szőlő- és gyümölcscukor.

19-20 százalékos MÉSZNITROGÉN

nélkül nincsen magas terméshozam.

40—42%-os
kálisó

16—18%-os

superphosphat

Az összes kalászosoknál sikerrel alkalmazható tavasszal fejtrágyaként.

Kérjen díjmentes utbaigazítást és ismertető nyomtatványokat.

„NITROGÉN“ Mútrágya és Vegyipar R.-T. Dicsőszentmárton.

A összes tavaszi kalászosoknál, répánál, burgonyánál, szőlőnél, rétnél és legelőnél, stb., stb. a legjobban bevált és legolcsóbb

Nitrogén-Mútrágya.

zött is elérhető. A feladat nem könnyű, miután sajnos, a jó melászfelszívó anyagok száma elég korlátolt. A legtöbb melászt a malátacsira képes felvenni, amennyiben ezzel 60 sulyrész melászt is felszívathatunk anélkül, hogy a keverék tulajdonságai válnék. Sajnos azonban, hogy a piacon levő készletek meglehetősen kicsinyek és emellett a malátacsira elég drága. Melászfelszívóképesség tekintetében a csira után a korpa jönne, amellyel 50% melászt tudunk felszívni. Egy kellő táplálóértékű és elég sok melászt tartalmazó takarmányt lehetne 20 sulyrész csirából, 25 sulyrész korpából és 55 sulyrész melászból készíteni. Ha a melászmennyiség 60% ig lenne fokozható, ez annál jobb volna, mert az ilyen keverék ára is valamivel alacsonyabb lenne, mint a kevesebb melászt tartalmazóé. A gazda ezt azután tetszése szerint keverné az otthoni egyéb száraztakarmánnyal. Egy olyan keverék, amely például fejősteheneknek volna szánva, megfelelő árban lenne készíthető 30% repcepogácsa vagy extrahált repceliszt, 20% szójadara és 50% melászból. E keverék kilogrammjára 160 gr. emészthető fehérjét tartalmazna 560 gr. keményítőértékben. Ebből körülbelül 1¼ kg. tartalmazna 200 gr. fehérjét, 700 keményítőértékben, amely mennyiség keményítőérték tekintetében kissé bősegebb alaptakarmány mellett 3 liter tejre lenne elegendő. A tej eladási és e keverék beszerzési árának szembeállítása megmutatná, érdemes-e azt vásárolni. A repcepogácsa kellően hántolt napraforgópogácsával is lenne helyettesíthető, amelyből az első mennyiségek e hó végén a piacon fognak megjelenni. Kérdés csak, mennyi lesz az árak?

Bármilyen összetételű melásztakarmányt is készítsen a gazda, garantáltassa egyenként a meláshordozó és a melász arányát (pl. 20% csira, 25% korpa és 50% melász), továbbá a vitzartalmat, amely a melász mennyisége szerint maximálisan 20% legyen. Csak 60% melásznál engedhető meg e felső határnak kis mértékben való túllépése. A mikroszkópos elemzés, a nyers protein és cukor mennyiségének meghatározásából megállapíthatjuk milyen mértékben felelt meg a szállított melásztakarmány a kikötéseknek.

Mit nevezünk „nemesített fajtának” és mit várhatunk a „nemesített vetőmag” használatától?

Irta: Bittera Miklós dr. gazd. akad. rendes és egyetemi magántanár.

A növénynemesítő munkájának eredménye egy új fajta, amelynek tulajdonságai jobbak a réginél.

Nemesített fajtától — akármilyen növényről is legyen szó — mindig azt kívánjuk, hogy új legyen és a réginél jobb tulajdonságokkal bírjon.

Akármilyen sok tudást, gyakorlatot, szerencsét s emellett sok munkát, fáradságot és költséget is kívánjon is a nemesített fajta előállítása, az mégis csak gyarló emberi munka és ezért a nemesített vetőmagvak használatától csudát várni nem szabad.

Ha a gazdaemberek beszédjét hallgatjuk, fel fog tűnni, hogy az egyik nem győzi dicsérni a „nemesített magot”, a másik pedig azt tartja, hogy az egész „nemesítés nem ér semmit”, mert nála a nemesített mag után kevesebb terem, mintha nem nemesítettet vetett.

Melyiknek van a kettő közül igaza?

Lehet, hogy mind a kettőnek, csak hogy amelyiknél a nemesített vetőmag nem vált be, ott nem a nemes magban van a hiba, hanem a gazdában.

„Melyik a legjobb nemesített vetőmag?” „Melyik a legjobb nemesített buza, rozs, árpa, zab, kukorica, burgonya stb.?” Ilyen kérdéseket sokszor hallunk. Erre csak az lehet a helyes

felelet, hogy általánosságban legjobb fajta — akármelyik növényt nézzük is — nincs.

Amikor a növényfajta előállításáról beszéltem, már elmondtam, hogy minden növény-nemesítőnek sok száz, néha több ezer fajtája is van ugyanazon növényből. Ezek egyrésze nem felel meg, olyan hibában szenved, ami miatt ki kell selejtezni. Kisebb része a fajtáknak jó, de ezek között is nagy különbségek vannak. Az egyik erősebb fejlődésű, bővebben terem, de a talaj táplálóanyagai és művelése iránt nagyobb igényeket támaszt, mások hosszabb tenyészidejük, későbbi érésük miatt csak olyan vidékre valók, ahol szép, hosszú ősze számíthatunk stb. Mindegyik fajta jó lesz a maga helyén. Nincs tehát legjobb fajta, de van olyan, amelyik egyik-másik helyre leginkább megfelel. Más fajták kellene a sík vidékekre, mások a dombosokra. Más fajta való az agyagos földre, más a homoktalajra. Uradalmak jól művelt, bőven trágyázott földjeibe olyan fajták is vethetők, amelyeket a kisgazdának nem ajánlhatunk.

Ha nemesített magot rendelünk, meg kell írni a növénynemesítőnek, hogy az milyen vidékre, talajra, kinek kell. Az fog küldeni 3—4 fajtát: olyant, amelyik valószínűleg beválik. Ezeket egymás mellé elvetve ki kell próbálni (kinek-kinek a saját gazdaságában), csak így fogja a viszonyai közé leginkább beillő legjobb fajtát megtalálni.

Itt említem meg, hogy nemesített vetőmagot mindig attól a növénynemesítőtől kell hozatni, aki azt a fajtát előállította. Idővel ugyanis a legjobb fajta is elveszti jó tulajdonságait, „elfajtatik”. Ezért nem célszerű vetőmagot egymás között csereberélni, mert vannak lelkiismeretlen emberek, akikről drága pénzért talán rosszabb magot kapunk, mint a magunké volt. Kereskedőtől se vásároljunk nemesített magot.

A nemesített vetőmag ára mindig magasabb, mint a nem nemesítetté. Ezt természetesnek is fogja találni mindenki, aki tudja, hogy mi a növénynemesítés. Sok száz és ezer tőnek a kiválogatása, külön (szemenként) való vetése, megfigyelése, aratása, az a sok aprólékos méregetés, bírálat tengernyi munkát követel. Hát még ha keresztezésekre is van szükség! Ez a dolgoz csak még szaporítja. De láttuk azt, hogy sok ezer tővel is annak utódaival kell évekig foglalkoznunk, amíg néhány hasznos tulajdonságokkal bíró új fajtát kapunk. Ennek a néhány fajtának kell megtéríteni azt a költséget és fáradságot is, amelyet a kiselejteztettek fordítottunk. Ezért drágább mindig a nemesített vetőmag.

Önként felmerül az a kérdés, hogy érdemes-e a nemesített vetőmagért magasabb árat fizetni? Igen, mert azután nagyobb és biztonságosabb termésre számíthatunk, feltételezve természetesen, hogy jó és viszonyaink közé (éghajlatunk és talajunk) beillő nemesített fajta vetőmagot használunk és a termés sikere érdekében mindent megteszünk, amit a jó gazda megtehet. Termésünk pl. buzából 2—3 mázsával is emelkedhet.

Mit kell tehát tenni, hogy a nemesített fajtájú vetőmag használatának jó hatása érvényesülhessen? Számolni kell azzal, hogy a jó fajta minden tekintetben igényesebb. A földet jó mélyen fellazítva, apróra elmunkálva kell előkészíteni, valamint gondoskodni kell a megfelelő trágyázásról is. A nemesített mag után nagyobb termést várunk. Ennek előállítására a növénynek több táplálóanyagra van szüksége. Jobban kell tehát trágyázni, mert különben hiába a nemesített mag — nem lesz nagyobb a termés.

Aki drága pénzen és nem gondolva arra, hogy viszonyai közé be fog-e az illeni, hozat nemesített vetőmagot és azt gazos, rosszul művelt, sovány földre veti el — igen oktalanul cselekszik. Hasonló ez ahoz, mintha egy alföldi kisgazda Hollandiából hozatna valami igen jó fejőstehenet és azt nem gondozva, hi-

deg istállóban kukoricaszáron tartaná. Hiába lenne jó fajtájú az a tehén — csak nem adna az az új gazdánál tejet. Így veszti el jó tulajdonságait a rossz gazda kezére került nemesített mag is. Ezért mondtam az előbb, hogy a gazdában és nem a magban kell ilyenkor a hibát keresni.

Mielőtt nemesített vetőmagot hoztatnánk, előbbszántóföldjeinket kell rendbeszedni: mélyen megszántani, porhanyóra elmunkálni, gyomoktól megtisztítani, alaposan, bőven megtrágyázni, hogy a föld erőhöz jusson. Így elkészülve, keressük azután azt a fajtát, amelyik viszonyaink közé beillik. (Lehetőleg gazdasági egyesülések útján forduljunk egyenesen a nemesítőhöz).

Ha ezt szem elől nem tévesztjük, biztosak lehetünk róla, hogy a nemesített fajta vetőmagjának használatával szép eredményeket érünk el.

Gyümölcsfák teji bezeleséről.

A gyümölcsfa tulajdonosok évek hosszú sora óta állandóan panaszkodnak a gyümölcsfák kártevő rovarainak teménytelen elszaporodása miatt, de vajmi keveset tettek eddig az ellenük való védekezés tekintetében. Dr. Péter Béla, a kolozsvári gazdasági akadémia c. igazgatója, dec. hó 8.-án e kérdésről előadást tartott Kolozsváron.

Dr. Péter Béla szerint almafáinknak legveszedelmesebb ellensége egész Erdély területén a *vértetű*, amely maholnap kipusztulással fenyegeti almafa ültetvényeinket. A tavasszal kihajtó alma, körte, szilva, cseresznye, meggy stb. fáinkat ezenkívül egyéb kártevők egész serege támadja meg. Már rügyfakadaskor az *ormányos bogarak*, a levelek kihajtásakor az *araszoló hernyók*, a tavasz és nyár folyamán a különböző *levéltetvek*, a szilvafákat a *k rompenész*, *gyűrűs pille*, egyenlőtlen lepke, a különféle gyümölcsmolyok, köztük az *almamoly* — mely az alma férgességét, köznyelven nyüves-ségét idézi elő — egymást felváltva támadják meg fáinkat, illetve gyümölcstermésünket és pusztítják szabadjára, minden ellenállás nélkül, a védekezés teljes hiánya miatt.

A különféle *paizstetvek* a fák törzsét, ágait lepik el és szívják azok nedvét úgy, hogy csak sinylődnék az ilyen fák és ha hoznak is termést, azok silány minőségűek és elraktározásuk szinte csak arra való, hogy rajtuk a férgeket kiteleltessük pincéinkben.

Az állati betegségeken kívül a különböző gomba betegségek: a *fusikládi m.*, köznyelven *ragya*, a *monilla*, a *közönséges penész*, a *lisztharmat*, stb. is pusztítják gyümölcstermésünket és mindez összetett kezekkel nézik azok a gyümölcsfajtulajdonosok, akik százakat sajnálnak kiadni a védekezésekre és így csak Erdélyben több száz millió értékű károsodást szenvednek gyümölcsük lehullása, fái elférgesedése, elsatnyulása és elértéktelenedése folytán. Az ilyen gyümölcsösök ahelyett, hogy hasznos hajtók volnának, teherként szerepelnek gazdáik számadásaiban.

Mindezen kártevők ellen pedig elegendő egy jó *Dendrin*es permetezés a tél folyamán, a vegetáció szünetelése idején. A *Dendrin* a nagyváradi *Moskovits Ipartelep*ek R. T. készíti és Kolozsváron a *Segesváry* féle festékkereskedésben kapható. A *Dendrin* kg.-ként 50 lei és a 10—15%-os keverésben használandó. Vízrel hígítva a közönséges szőlőpermetezővel is kipermetezhető. A *Dendrin* egyszeri alkalmazásával elpusztítjuk a fent említett kártevőket, megmentjük a jövő évi gyümölcstermésünket. A 15%-os *Dendrin* oldattal készült agyagpép a vadak, nyulak rágásától is megvédi a fákat. Megállítja a *Dendrin* a barackfák mézgaolyását és elpusztítja a fák törzséről a rovarok legjobb buvó helyéül szolgáló zuzmot és mohát. Ezenkívül a *Dendrin* stimuláló hatással is van a fákra, vagyis azok erőteljesebb, üdebb hajtásokat is hoznak, mint a *Dendrin* permetezést nélkülöző fák. B. E.

Az erdélyi gazdák munkásbiztosítási díjai és az iparostanonc otthonok.

A munkásbiztosítási díjak fizetési kötelezettségét tudvalevőleg a gazdaközönségre is kiterjesztették, a munkásbiztosítási díjak a mezőgazdasági termelést jelentékeny mértékben terhelik meg. A gazdák által fizetett magas díjak azonban nem szolgálják sem a gazdasági munkások érdekeit, noha ezek a munkásság szociális jólétét célozzák, sem pedig a gazdákat. Nem szolgálják a munkásság érdekeit, mert betegség vagy baleset esetén sem orvost, sem gyógyszerert nem kapnak a munkások, csak egészen kivételes esetekben. Nem szolgálják a gazdák érdekeit sem, mert az ilyen címen fizetett magas járulékok dacára, a gazda alkalmazottainak betegsége esetén is adja a lakást, fűtést, világítást, természetbeni és pénzbeli járandóságot, sőt betegség esetén csak kivételes esetben nem hordozza az orvosi és gyógyszer költségeket.

Nem elég az, hogy a gazda ellenszolgáltatás nélkül hordozza ezeket a nagy terheket, hanem amint a Erdélyi Gazdasági Egylet gazdasági előadás-sorozatán dr. Eöry István ügyvéd, földbirtokos előadásában részletesen kifejtette, minden gazdasági alkalmazottja után, minden megkezdett hétre 2 leit kell fizessen „Iparostanonc-otthon” járulék címén.

A gazdáknak az iparosképzéshez nincsen semmi köze. Az inas az iparosképzés alanya. A legnagyobb méltánytalanság tehát, hogy az iparosképzést a gazdákkal fizettetik és pedig a magyar gazdákkal, akik fiainak számára az állam egyetlen magyar tannyelvű gazdaképző iskolát sem tart fenn.

A november hó folyamán Ploestiben tartott országos kisiparos-kongresszuson a letűnt liberális kormány kiküldötté büszkén mondotta, hogy az állam a múlt évben 12 000 000 leivel, a folyó évben pedig 26 000 000 leivel támogatta az iparostanonc otthonokat. Az egyik szónok azt mondotta, hogy ezt az összeget igen kevések tartja, mert a tanoncnevelési célokra 2—2 leit fizetnek a munkaadók s ez a múlt évben 60 000 000 leit, az idén pedig több mint 80 000 000 leit tett ki. Az állam tehát a munkásbiztosítás utján beszédett összegekből a kiosztott segélyeknek több mint kétszeresét nyeri. Ugyanez a szónok kifogásolta, hogy ezeket az összegeket csaknem teljes egészében Constanța és Ploiesti s nem az erdélyi városok kapták, mert egyedüli módja az erdélyi városok elrománosításának és annak, hogy Erdélyben az ipar teljesen román kézbe jusson az idegenek kezéből az, ha a kormány minél több tanonc-otthont állít fel Erdély idegenek által lakott városaiban. Ez a beszéd félremagyarázhatatlan válasz arra a kérdésre, hogy miért nem vesznek fel magyar, sváb és szász gyermekeket az állami tanonc-otthonokba?

Íme a ploiesti iparos-kongresszuson elhangzott beszédek élénk világot vetnek arra, hogy milyen célokat szolgálnak a magyar gazdák pénzéből alapított és fenntartott iparostanonc otthonok, amelyekbe a magyar gazdák gyermekei be sem juthatnak.

B. E.

Állatélettani megfigyelések

Adatok a kocák tejtermelő és a szopósmalacok takarmányértékesítő képességéhez, a szarvasmarha vemhességének időtartamához.

(A budapesti m. kir. közgazdasági egyetem állattenyésztéstan intézetének közleménye.)

Rencz Mária dr. Kölesden, Jeszenszky Andor báró tenyésztésében gyűjtött adatokat a kocák tejtermelő és a szopósmalacok takarmányértékesítő képességéről. E célból két, a tenyésztésből származó yorkshirei és két idegen származású mangalica kocának és malacainak adatait pontosan felvette és jegyezte. Megállapította, hogy a kísérletben I. számmal jelzett yorkshirei koca 70 nap alatt 9 malac szoptatása közben 416,47 kg., naponta 5,94 kg. tejet választott el; a II. számú yorkshirei koca 70 nap alatt 11 malac szoptatása közben 285,21 kg., naponta 4,07 kg. tejet választott el; az I. számú mangalica koca 56 nap alatt 5 malac szoptatása közben 106,92 kg., naponta 1,91 kg. tejet választott el, a II. számú mangalica koca 52 nap alatt 4 malac szoptatása közben 79,17 kg., naponta 1,52 kg. tejet választott el.

A yorkshirei kocák tehát nemcsak abszolúte, hanem a malacok számához viszonyítva is jobb tejelőknek bizonyultak, mint a mangalicák.

A tejtermelés az ellés napjától kezdve fokozatosan napról-napra nő. A második héten már az a mennyiség termelődik, amelyet mint maximumot várhatunk. Ez a mennyiség körülbelül a hatodik hétig állandó, azután ismét fokozatosan csökken. A szoptatás első hetében, a másodiktól az utolsóelőtti második hétig terjedő hetekben, az utolsóelőtti héten és az utolsó héten termelt átlagos napi tejmennyiségek úgy aránylanak egymáshoz, mint 3:5:3:1.

Egy-egy malac a szoptatás egyes heteiben naponta a következő tejfogyasztást mutatja:

Hét	I. sz. yorkshirei	II. sz. yorkshirei	I. sz. mangalica	II. sz. mangalica
	g	r a	m	m
1.	363	287	290	281
2.	625	503	326	264
3.	676	532	438	406
4.	756	509	494	485
5.	834	487	493	627
6.	795	443	499	645
7.	689	310	367	432
8.	560	223	145	192
9.	475	217		
10.	307	171		

A szoptató koca tejtermelését is megzavarják az időjárási viszonyok: nagy hőség, vihar, eső stb. A kísérlet idején nagy vihar vonult át Kölesden. A három már szoptató kocánál a napi tejtermelés volt:

	I. sz. yorkshirei	I. sz. mangalica	II. sz. mangalica
	g	r a	m m
a vihar előtti napon . . .	8298	2632	2100
a vihar napján	6412	1162	1176
a vihar utáni napon . . .	7002	5290	1694

A kocák tejtermelésének megállapítására elegendő, ha csak minden hetedik vagy tizedik napon mérjük meg minden szoptatás előtt és után a malacokat és a nyert különbségeket 7-tel, illetőleg 10-zel szorozzuk. Az így számított és a tényleges termelés közt alig 1—2% különbség mutatkozik.

A szoptatás alatt I k. malacsuly termeléséhez kellett	Anyafejben		Árpadara es let. tejben		Összesen	
	k. é	feh.	k. é	feh.	k. é	feh.
I. sz. mangalica malacainál . .	0 578	0 173	0 460	0 077	1 038	0 250
II. sz. mangalica malacainál . .	0 788	0 237	0 589	0 116	1 377	0 353
I. sz. yorkshire malacainál . .	0 566	0 170	0 518	0 087	1 084	0 257
II. sz. yorkshire malacainál . .	0 433	0 130	0 679	0 113	1 112	0 243

1 kg. malacsuly előállításához a laktáció egész ideje alatt szükséges volt átlagban: a mangalicáknál 1 207 kg., a yorkshireknél 1 098 kg. keményítőérték.

A szopósmalacok takarmányértékesítő képessége is a kor előrehaladásával csökken. Az első héten még 0,9 kg. keményítőértékből termelődik 1 kg. malacsuly, míg az utolsó hetekben, azaz 7—10-hetes korban már ugyanez az eredmény csak 1,4 kg. keményítőérték árán érhető el.

Szeder Ferenc dr. 16 tehenészetben 4062 tehen törzskönyvi lapjáról 12 411 vemhességi adatot gyűjtött össze és ez adatok alapján keresett feleletet arra a kérdésre, hogy a szarvasmarha vemhességének időtartamát mennyiben befolyásolja az anyaállat fajtája és vérvonala, kora, szervezete, egészségi állapota, a szárazonállás időtartalma, az előző laktációban produkált tej mennyisége, az apa egyedisége, a magzatok száma, testtömege, ivara, stb. Megállapításait az alábbiakban közöljük:

Hazánkban a lapályfajták vemhességi ideje 8—10 nappal rövidebb, mint az eredeti szimentáliaké, vagy magasvérű hazai pirostarkáké; a borzderesek, magyar erdélyiek és hazai pirostarkáké az előbbieké közé esik. A fajtakeresztezések vemhességi időtartama a keresztezett fajtaké közé esik. Előhási állapotban átlagosan 2—3, néha 6—10 nappal rövidebb a vemhesség tartama, mint később. A finomabb szervezetű és kisebb testű tehen rövidebb ideig hordozza magzatát, mint a durvább, vagy a nagyobb testű tehen. A vemhességi időtartam a szárazon állás időtartamával pozitív korrelációban van. Hosszabb a vemhességi idő azoknál a teheneknél, amelyek a vemhesség alatt súlyosabb betegségen estek át, vagy pedig igazva voltak. A jól tejelő (3000 liternél több tejet adó) tehenek tovább vemhesek, mint a kevésbé jól tejelők.

Bizonyos apaállatok (pl. Lux—Martonvásár) után a borjak feltűnően sokáig maradnak az anyai méhben. Valószínűen más esetekben is érvényesül az apa befolyása, de nem tűnik úgy fel, mert egyediségénél fogva nem ilyen nagyfokú a hatás.

Ingyen küldöm Szőlőoltvány és gyümölcsfa
 árjegyzekemet, mely az egész országban a legolcsóbb árakat és minden szőlőb rtiokosra nézve megfizethetetlen tanácsokat tartalmaz. A saját érdekében ne vegyen addig oltványt vagy bármilyen fajta vesszőt, míg át nem olvassa szőlészeti útmutatómat. 190
 Cím: J. SZÜCS szőlőtelep Diosig Jud. Bihar.

Céltudatos gazda részére nélkülözhetetlen a gyümölcsfák betegségei és kártevői ellen télen nyáron és ősszel 195

Dendrin és Neodendrin | **S O T O R** hernyóenyv
 vizben oldódó gyümölcsfacarbolineum a Carbolneumfabrik R. Avanius készítménye

Románia részére gyártja és forgalomba hozza: **Moskovits Ipartelepek Részv.-Társ.** Oradea-Nagyvárad Calea Victoriei 62 sz.

A métegykór ellen való védekezés ideje.

Mindnyájunk előtt emlékeztet még az 1926. és 1927. évek métegykór járványa, amikor Erdélynek csaknem egész juhállományát pusztulással fenyegette. A métegykórt már régóta ismerjük és ellene régen a beteg juhok levágásával védekeztünk. Amikor az állatorvosi tudomány megtanított arra, hogy a juhok a métegykórt a nyár folyamán a vizes legelőkön szedik fel, óvintézkedés gyanánt kerültünk a nyájakkal a vizenyős legelőket. A métegykór lárvája ugyanis itt találja meg létfeltételeit és így kerül bele a juhokba, ha azokat az ilyen vizenyős rétek dusabb növésű legelője odcsalja. A nyár folyamán a legelőn megfertőzött juh magában hordja a betegség csiráját és amellet, hogy önmaga leromlik, állandóan fertőzi a legelőt amerre jár.

A fertőzött juhokon ősz felé már jelentkezni kezdenek a betegség tipikus tünetei. A beteg juh nyakán az állcsontok alatt levő mirigyek megduzzadnak, a szemfehérjék megsárgulnak úgy, hogy a sárgaság jelenlétére következtethet a tapasztalatlan gazda. A beteg állat lesoványodik, sőt a betegség előhaladottabb szakában az ilyen juhok bundája cafatokban lógni kezd, míg tincsenként kihull, a juh elgyengül annyira, hogy a legelőn való járást sem bírja, míg végre elpusztul.

A métegykór nemcsak a juhokra, hanem a szarvasmarhákra is épp oly veszélyes. Vágóhidakon a levágott állatok májában sokszor láthatjuk, hogy a beteg állatok májából valószággal kanalazni lehet a métegyket. A gazdaközönség rendszerint nem védekezik addig a baj ellen, amíg tetemesebb károkat nem szenvedett, noha egy juhot 1 kg. sajt árából, egy szarvasmarhát pedig néhány liter tej árából egészen biztosan megmenthetett volna. A métegykórt ugyanis ma már 100%-os biztonsággal gyógyíthatjuk a Disztollal, amely minden valamire való patikában kapható ma már. A Disztolnak ez a 100%-os gyógyhatása annyira biztos, hogy egyes élelmesebb gazdák spekulációra vásárolják össze tömegesen a métegykórral fertőzött leromlott juhokat potom áron. A beteg állatokat azonnal disztolozzák és azok 3 nap múlva meggyógyultan, jóízűen kezdenek táplálkozni, rohamosan gyarapodnak és kijavult állapotban, busás haszonnal adják azokat tovább.

A métegykór tünetei ilyenkor istállózás idején rendszerint már annyira kifejlődtek, hogy azok laikusok által is könnyen felismerhetők. Ne mulassza el azért egy juhtartó gazda sem állományát megvizsgálni és a beteg állatokat disztolozni. Egy fertőzött nyájból könnyen kiválaszthatjuk a beteg állatokat oly módon, hogyha azokat egy hegyoldalra meghajtjuk felfelé. A beteg juhok rendszerint mind hátra maradnak. A visszamaradt juhok disztolozásával egy napot se késsünk, mert a nyáj napi súlyvesztése nagyobb lesz, mint a gyógykezelésre szükséges Disztol ára.

A métegykór cél szerű alkalmazásának szabályai.

A métegykórt — miként valamennyi műtrágyát — nem lehet egy előre meghatározott recept szerint alkalmazni s csakis támpontok határozhatók meg arra nézve, hogy egy adott minőségű talajnál, bizonyos növény trágyázására milyen adagok szükségesek. A trágyázás megcélzásának idejére, valamint az adandó mennyiség nagyságára nézve a gyakorlaton kívül trágyázási kísérletek nyújtanak megbízható adatokat, melyek folyamán megállapítható az is, hogy a métegykórtól kívül milyen más trágyák alkalmazása kívánatos. Amennyiben nincs meg a bizonyosságunk arra vonatkozóan, hogy a talajban elegendő phosphorsav és káli van, úgy természetesen gondoskodnunk kell métegy-

nitrogénen kívül ezen tápanyagok pótlásáról is, melyeket a legelőnyösebben a superphosphat- és 40%-os kálisóban találunk meg.

Az adandó métegykór-mennyiséget az elérni szánt cél arányában kell megállapítani. Átlagban 100 kg. métegykórt alkalmaznak kat. holdanként, mely mennyiséget azonban lényegesen emelni lehet, különösen cukorrépánál és szőlőnél.

Nitrogén-trágya, illetve métegykór alkalmazása, ha különben normális és eléggé tevékeny talajról van szó, mindig szükséges s mindig hasznos, eltekintve a pillangós virágúaktól, melyek a fejlődésükhöz szükséges nitrogént a levegőből vonják el. De még ezeknél is szoktak vetés előtt, a növekedés pillanatnyi felsegítésére, kisebb (20—30 kg-ot) mennyiséget alkalmazni. Talajviszonyaink mellett a métegykórnek a talajban salétrommá való átalakulása minden nehézség nélkül történik meg s mindenütt számolhatunk a benne lévő nitrogén teljes érvényesülésével. A métegykórban lévő métegy hatása különösen könnyű talajoknál jut szembetűnő módon kifejezésre. A métegykór értékét még az a körülmény is emeli, hogy a kimosás veszélye — mely tiszta salétromtrágyánál különösen esős időben igen nagy — nem áll fenn. Nehéz, erősen kötött talajok elcserepesedését meggátolja s emeli a talaj tevékenységének előmozdításával a talajban lévő többi tápanyag bomlási folyamatát is. Kevésbé alkalmasak métegykórral való trágyázásra a futóhomok, valamint a nem meszesített, először termelésre fogott, erősen savanyu láptalajok.

A métegykór alkalmazásának ideje önként adódik abból a már gyakran említett tényből, hogy a talajban először vegyi átalakuláson kell keresztül mennie, hogy a növény által felvehetővé váljon. A tapasztalat szerint elegendő, ha a métegykórt 8—10 nappal a vetés előtt szórjuk ki, de ha ennél is korábban történik a kiszórás, úgy vele a hatást előnyösen befolyásoljuk.

Jobb minőségű, tevékenyebb talajoknál a kiszórás és vetés közötti időt csökkenteni lehet. Elkerülendő azonban a métegykórnek a vetéssel egyidejűleg való kiszórása, mert ilyen esetben csiraszerűlések nincsenek kizárva. Amennyiben a métegykórt elmulasztottuk volna vetés előtt kiszórni, úgy elvégezhetjük ezt fejtrágyázás útján, az illető növény fejlődésének első időszakában is. Annak eldöntése, vajjon a métegykór alap- vagy fejtrágyaként alkalmaztassék-e, esetről-esetre kell megtörténni. A métegykórnek alaptrágyaként való alkalmazásából származó előnyök különféle természetűek. A németországi Gieszeni Mezőgazdasági Intézet kísérletei szerint, a talaj a métegykórban lévő légenyt igen jól tudja lekötöni. Ez irányban kísérletek folytak ezen intézetnél oly módon, hogy egy 130 méter hosszú 100 kg. súlyú földszlopot egy 30 cm. átmérőjű hengeres edényben métegykór útján 43 gramm tiszta nitrogénnel megtrágyáztak s a tetejét 14000 cm³ vízzel, — mely egyenlő 200 mm. csapadékkal megöntözték. Az edény alján lefolyó vizet 9 nap elteltével megmérték s ez 12000 cm³ szivárgó vizet tett ki. Ezen szivárgó vizet nitrogéntartalmát pontosan meghatározva megállapították, hogy benne a rendkívüli nagy csapadék dacára 0.49 gramm légeny volt, vagyis a métegykór által bevitt mennyiségnek csak 1.14%-a volt kilugozva. Eszerint a talaj az alkalmazott nitrogénnek 99%-át vette fel és kötötte le.

E kísérlet bizonyossága szerint a métegykór a talajban a kimosás veszélyének ellenáll, tehát már korán is kiszórható.

Aki a Minerva Biztosító R. T.-nál biztosít, az közvetve az egyesületet is támogatja és így érdekeinek hathatósabb védelmét mozdítja elő.

Követésre méltó példa.

Az Udvarhelymegyei Gazdasági Egyesület legutóbbi gyűlésen elhatározta egy, az udvarhelymegyei székelység számára létesítendő földműves iskola felállítását. A határozat egyelőre, anyagi fedezet hiányában, csak elvi határozat, illetve jámbor szándék gyanánt mondatott ki. De az óhaj már is a megvalósulás felé közeledik, amennyiben Ugron Ákos székelyudvarhelyi gyáros és földbirtokos, a földműves iskola felállítására felajánlott saját birtokából 3 katasztrális hold földet, 10.000 drb. téglát, 5000 darab cserepet, az összes szükséges homokot és összes gazdasági gépeit és tüzfát, mellyel évente az iskolát segíteni fogja. Erről az elhatározásról levélben értesítette Sz. Szakáts Pétert, az egyesület elnökét s a gyűjtést 2000 lej adománnyal, meg is kezdte.

A jó ügy érdekében az első nemes cselekedet és pillér, amelyre építeni lehet. S ha a sok érdekelt és tehetős magyar megérti — miként Ugron Ákos is medértette — az időt szavat, gyorsan együtt lesz a földműves iskola felállításához szükséges összeg.

IRODALMI SZEMLE

Mezőgazdasági Kutatások. Ezen a címen indult meg Budapesten folyó évi október hónapban egy új folyóirat, amelynek a célja a mezőgazdasági irányú természettudományokkal és gyakorlati alkalmazásuk kérdéseivel tudományos színvonalon való foglalkozás. Emellett szemmel kíséri és ismerteti a hasonló irányú magyar és külföldi szakirodalmat. Ez a szaklap három részből áll, mert egyrészt tudományos közleményeket tartalmaz, amellet *gyakorlati* rész van benne, amennyiben olyan cikkeket hoz, amelyek a gyakorlattal a legszorosabb összefüggésben állanak és a harmadik rész a *szakirodalmi szemle*.

Ezen mezőgazdasági irányú természettudományi kutatásokkal foglalkozó szakfolyóirat körül elsőrangú magyar szaktudósok csoportosulnak, mint Ballenegger Róbert, Degen Árpád, Doby Géza, Hutyra Ferenc, Mágócsy-Dietz Sándor, Manninger Rezső, Marek József, Schandl József, Schilberszky Károly, Sigmond Elek, Thaisz Lajos, Treitz Péter, Wellmann Oszkár és mások. Az első szám, amely most előttünk fekszik, a tudományos részben a következő nagyrértékű cikkeket hozza: Az állati szervezet sóellátásáról, Urbanek László dr.-tól. A különböző humus meghatározó módszerek összehasonlító vizsgálata, Kotzmann László-tól. Vizsgálatok a Penicillium glaucum (ecsetpenész) táplálkozása és a fejlődő szaccharáz (invertase) között lévő összefüggésről, Kertész Zoltán dr.-tól. A gyakorlati részben a kísérleti körzetek létesítését tárgyalja. Ezt a roppant nagy jelentőségű cikket rövid kivonatban lapunkban ismertetni fogjuk.

A szakirodalmi részben röviden ismerteti a legújabb megjelent új szakkönyveket, a Szemle rovatában pedig az állattenyésztés, talajban, trágyázásban és a mezőgazdasági bakteriologia körében megjelent legújabb szakcikkeket ismerteti. A „Mezőgazdasági Kutatások” megjeleni havonta. Szerkesztőség Budapest, IX., Köztelek utca 1. Előfizetési ár egy évre 20 pengő.

Az Erdélyi Gazdák Zsebnaptára az 1929. évre 60.-ik évfolyamban jelenik meg. A naptár terjedelme több mint 10 iv és gazdag tartalma kalauz gyanánt szolgál a gazda számára egész évi teendőit illetőleg. A naptárt kis és nagy gazda használna és okulással forgathatja, mert az állattenyésztés, növénytermelés, kertészet, méhészet, gazdasági üzemtan tudnivalói dióhéjban mind feltalálhatók benne. Megrendelhető az Erdélyi Gazda kindóhivatalában Ára 25 lei. Postán, keresztkötés alatt küldve 28 lei, ajánlva 38 lei.

Az eke. Gazdasági zsebnaptár az 1929. évre. Kiadja az Erdélyi Szász Gazdasági Egylet, Nagyszében. Megrendelhető ugyanott. Az idén másodszor évfolyamában jelent meg az E. Sz. G. E. zsebnaptára mintegy 300 oldal terjedelemben. A naptári részen kívül számos szakközleményt és a gazdák számára nélkülözhetetlen tudnivalókat tartalmaz. A naptár német nyelven jelent meg. Ára az egyesület tagjai számára 40 lei, nem tagok részére 50 lei.

EGYLETI ÉLET

Az E. G. E. igazgató-választmányának ülése.

Az E. G. E. igazgató-választmánya december hó 4-én br. Jósika Gábor elnöklete alatt ülést tartott. Br. Jósika Gábor üdvözölve a megjelenteket, az ülést megnyitotta és a jegyzőkönyv hitelesítő kiküldése után felkérte Török Bálint titkárt a tárgysorozat előterjesztésére.

Az egyesületi alapszabályok módosításának jóváhagyása.

Titkár jelentette, hogy az egyesület gazdaköri fiókok létesíthetése céljából a törvényszék kívánságának megfelelően módosította alapszabályait a múlt évi rendes közgyűlés alkalmával. A közgyűlés után mindjárt beterjesztett alapszabályok több ízben elvesztek a törvényszégen és az egyesület elnöke mindannyiuk pótlólag beterjesztettek. Végre folyó évi november hó 17-re tárgyalás tüzetett ki, amelyen a törvényszék nem fogadta el a közgyűlésről felvett eredeti jegyzőkönyv közjegyzőileg való hitelesítését törvényszerint hiteles formának, hanem arra kötelezte az egyesületet, hogy új rendkívüli közgyűlést hívjon össze, arra hivatásuk megköveteli és eleitől végig a közgyűlésen való tartózkodása alapján igazolja a közgyűlésnek a jegyzőkönyvben foglaltak szerint való lefolyását. A módosított alapszabályok mielőbbi jóváhagyásának kieszközölhetése érdekében az igazgató-választmány elhatározta, hogy december hó 19.-re rendkívüli közgyűlést hív egybe, amelynek egyedüli tárgya az alapszabályok közjegyző jelenlétében való módosításának az ügye lesz. A választmány felkérte az Elnökséget, hogy az egyesület Kolozsváron lakó tagjait külön levélben kérje fel a rk. közgyűlésen való megjelenésre a közgyűlés határozatképességének biztosítása okából.

Az erdélyi magyar gazdaközönség szervezésének ügye.

Az erdélyi magyar gazdaközönség szervezésének ügye évek óta szerepel az E. G. E. munkaprogramjában. Ez a program ezen pontjának megvalósítása ezideig késett. A késedelem legfőbb akadályja az volt, hogy a törvényszék a korábban jóváhagyott alapszabályok alapján nem jegyezte be a vidéki gazdaköröket egyesületi fiókok gyanánt, noha a magyar Imperium idején ugyanazon paragrafusok alapján ennek semmi akadályja nem volt. Így az alapszabályok megfelelő módon való módosítása vált szükségessé. Az 1927. évi rendes közgyűlésen módosította is azt az egyesület. Az 1927 tavasztól csak az őszi sikert a tárgyalás kitűztetni az alapszabályok ügyében a tárgyalást, amelyen formai okok miatt újabb közgyűlés tartására utasította a törvényszék az egyesületet. Másodízben is eleget tesz a törvényszék kívánságának a f. hó 19.-i közgyűlésén az egyesület és amikor ily értelemben határozott az igazgató-választmány, egyuttal kimondotta azt is, hogy az 1929. évi február hó 2.-ra a gazdaközönséget az összes érdekelt tényezők bevonásával egy nagyobb szabású értekezletre hívja egybe szemellett tartván a Magyar Párt október hó 14-én, Székelyudvarhelyen tartott nagygyűlésén, Mikó László előadása nyomán elfogadott határozati javaslatban foglalt kívánságokat is. Az igazgató-választmány örömmel vette tudomásul, hogy a Magyar Párt több nagy jelentőségű kizárólag mezőgazdasági kérdés megvitatására alkalmas

adott közgazdasági szakosztályának f. évi október hó 13.-án tartott ülésén.

Miniszteri feliratok.

Tudomásul vette az igazgató-választmány az elnökségnek 1. a patkányirtás kötelezővé tétele, 2. a melasz kiszolgáltatásának megkönnyítése és 3. az erdélyi gazdaközönségnek a cukorrépa árak megállapítása céljából a gyárak és termelők képviselőiből alakított vegyesbizottságban való képviselése érdekében a kormányhoz intézett feliratok elküldéséről szóló jelentését.

A Cukorrépatermelési Szakosztály jelentése.

A Cukorrépatermelési Szakosztály jelentésében tudomásul vette az igazgató-választmány a szakosztály november hó 29.-én Marosvásárhelyen tartott gyűlésének lefolyásáról szóló és az E. G. E. évi december 1.-i számában megjelent beszámolót.

Az Irodalmi és könyvkiadó vállalati Szakosztály jelentése

gyanánt tudomásul vette és elfogadta az igazgató-választmány a Szakosztály azon javaslatát, hogy az egyesület dr. Péter Béla c. gazd. ak. igazgató ur tollából egy a gyümölcsfák betegségei, ellenségei és terméketlenségének okairól szóló füzetet való beterjesztési kötelezettsége mellett. A dr. Szentkirályi Ákos ny. gazd. ak. igazgató ur tollából megjelent sertésnyésztésről és hizlalásról szóló füzet román nyelven való kiadása érdekében a választmány elhatározta, hogy a kolozsvári állategészségügyi igazgatóság ajánló soraival megkeresést küld a mezőgazdasági kamarához a füzet céljából. Ugyancsak a szakosztály javaslatára az igazgató-választmány Pálffy Ákos gazdasági szaktanítót vándortanítói minőségben alkalmazni határozta és munkakörének megállapítása mellett felkérte elnökséget a szerződés megkötésére. A vándortanítói tisztség betöltésére jelentkezőkkel való tárgyalásokra az elnökség felkérte.

A Szőlészeti és Gyümölcsészeti Szakosztály jelentése.

A szakosztály jelentése gyanánt az igazgató-választmány tudomásul vette, hogy november hó 24.-én és december hó 8.-án a szakosztály a gyümölcsfák téli kezeléséről bemutatóval kapcsolatos előadásokat rendezett, amelyek megtartására dr. Péter Béla c. gazd. ak. igazgató, ig. vál. tag urat kérte fel a Szakosztály. Az előadásokat nagyszámú közönség halgatta végig. A tél folyamán a szakosztály még több előadást óhajtott rendezni.

A Növénytermelési és Értékesítési Szakosztály jelentése

gyanánt tudomásul vette az igazgató-választmány, hogy a Szakosztály az idei őszi folyamán egy vagon guano-foszfátot osztott ki a tagok között díjtalanul, kísérleti célokra a kísérleti eredményekről való beszámolás kötelezettsége mellett. Tudomásul szolgált miszerint az őszi kiállítás bevételei a legutóbbi gyűlés óta 29,771 leivel gyarapodtak.

A Vigalmi bizottság jelentése

kapcsán tudomásul szolgált, hogy az 1929. év febr. 2.-án rendezendő gazdabált a vigalmi bizottság a Kolozsvári Athletikai Club helyiségében óhajta rendezni és a meghívók kinyomatására az előkészületek megtétettek.

Vetőmag-mintavásár és gazdasági előadások Kolozsváron.

Az igazgató-választmány elhatározta, hogy az 1929. évi február hó 2.-án Kolozsváron vetőmag-mintavásárt rendez az egyesület székházában. A mintavásár célja a tavaszi gabona, takarmánynövény, stb. vetőmagvak értékesítésének és beszerzésének megkönnyítése. Ebből az alkalomból gazdasági előadások tartásáról való gondoskodásra is felkérte az elnökséget.

Gazdasági tanulmányi kirándulás Magyarországra.

Az 1929 évi március hó folyamán Budapesten az O. M. G. E. által rendezendő tenyészállat, mezőgazdasági gép és terménykiállítás alkalmából az igazgató-választmány egy gazdasági tanulmányi kirándulást óhajtott rendezni Magyarországra, amelynek megszervezésére és előkészítésére felkérte az Elnökséget.

Mezőgazdasági kamarai szendőtörvényválasztások.

Több kisebb keblü ügy elintézése után a választmány elhatározta, hogy a mezőgazdasági kamarai szendőtörvényválasztások kapcsán gazdasági harcba induló politikai pártok egyike mellett sem foglalt állást, távol tartani óhajtván az egyesülettől a politikai élet hullámain.

A tagmozgalomról

szóló jelentés kapcsán az új tagok sorában felvették az alapító tagok sorába Hitelszövetkezet Tordaszentlászló, a rendes tagok sorába pedig Ferencz Zsigmond Egerszeg, Phönix Kénsav és vegyitermékek R.-T. Nagybánya, Gazdakör Csátószeg, Pécsi Manó Szurduk, Gergely Károly Nagysármás.

Az E. G. E. rendkívüli közgyűlése.

F. hó 19.-én tartotta meg az E. G. E. az alapszabályainak módosítása tárgyában összehívott közgyűlést. A gyűlésen dr. gr. Bethlen György elnökölt. A jegyzőkönyv hitelesítésére felkérte dr. Péter Béla és dr. Darkó Ákos tagokat. Bejelentette, hogy a gyűlésről való távolmaradását br. Jósika Gábor e. elnök ur ömeltóságára másírányu, közérdekű ügyben való elfoglaltságára való hivatkozással kimentette. A közjegyző jelenlétének megállapítása után, felkérte a titkárt a rendkívüli közgyűlés egyetlen tárgyának előterjesztésére.

Török Bálint titkár bejelentette, hogy az egyesület 3388—1924. szám alatt jóváhagyott alapszabályainak rendelkezése alapján a törvényszék nem engedélyezte a vidéki gazdaköröknek az E. G. E. fiókjait gyanánt való beterjesztését és azok működését. Ezért az egyesület még az 1927. évi virágvasárnapi rendes közgyűlésén módosította az alapszabályait a törvényszék kívánságának megfelelően és a módosított alapszabályokat be is terjesztette a törvényszékhez. A törvényszéken az alapszabályok elvesztek, az egyesület azokat pótolta és ismételt sürgetés dacára, csak f. évi november hó 27.-ére sikerült tárgyalást kitűztetni, amikor pedig az egyesület kérésére azzal utasított el, hogy a közjegyzőileg hitelesített közgyűlési jegyzőkönyv a jogi személyekről szóló törvény szerint nem felel meg a hitelesítésre előírt formáknak, mert a törvényszék a jogiszemélyekről szóló törvény 33. § ára való hivatkozással „hiteles alak“-nak azt tekinti, hogyha a közjegyző a közgyűlésen eleitől végig jelen van és ennek alapján hitelesíti a közgyűlésről írt jegyzőkönyvet. A törvényszék 60 nap haladékot adott az egyesületnek újabb közgyűlés tartására és a jegyzőkönyv hiteles formában való beterjesztésére. A közgyűlés a jelentést tudomásul véve az alapszabályoknak a vidéki fiókok felállítására vonatkozó fejezetét a múlt évi rendes közgyűlés határozatához hiven, az alábbiak szerint módosította:

44. §. Az igazgató-választmány az egylet működési területén bármely községben, ahol a földmivelő nép annak lehetőségét látja, „Gazdakör“ elnevezéssel fiókokat létesíthet. Ezek a gazdakörök az e yletnek állandó jellegű szervei és működésük az egylet alapszabályainak korlátain belül mozog. Vezetésükről és költségeinek fedezéséről az egylet igazgató-választmánya által jóváhagyott szervezeti szabályzataik intézkednek.

A gazdakörök létesítésének célja a földmivelő nép szakértelmének fejlesztése, anyagi jólétének emelése, új, jövedelmező termelési és tenyésztési ágak, irányok és módok bevezetése, a szövetkezésben rejlő erőnek a földmivelő nép javára való értékesítése; a földmivelőknek az egylet alapszabályaiiban körvonalozott működés jótéteményiben való részesítése. A gazdakörök az egylet költségeihez a mindenkori rendes tagdíjjal egyenlő összeggel járulnak hozzá.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet Heremagtisztító Raktarának árszabása az 1928/29. évi tisztítási idényre.

Általános határozmányok:

1. A tisztításra szánt magot a Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Áruraktára, mint az E. G. E. Heremagtisztító osztálya Cluj-Kolozsvár címre kell feladni. Feladóként a tulajdonos kell szerepeljen.

2. A tisztítás a beküldés sorrendje szerint történik.

3. Amennyiben a mag darabárúként vasuton küldetik be, a felszámított befuvarozási díjat külön kell megtéríteni, ugyszintén, ha a mag vasuton lesz feladva, illetve visszaküldve.

4. A fél köteles a tisztítandó magot saját zsákjaiban beküldeni, melyeket tisztítás után az Áruaktártól visszkap.

5. A nem olmozható aprószemű lóherét, lucernát és hulladékot a raktár a félnek visszazolgáltatja, az arankás polyvát nem.

6. A beküldött tisztítatlan, yers magból ellenőrzés végett fél kilónyi mintát vesz és pecsétel az Áruaktár. A minta az idény végéig megőrizetlik.

7. Amennyiben a beküldő a beküldött magot a magvizsgáló állomással megvizsgáltatni és olmoztatni kívánja, úgy ennek külön költségeit viselni tartozik.

8. A tisztítási költségek a mag elszállítása előtt kifizetendők.

Költségkiszámítás 100 kg. mag tisztításáról:

100 kg mag betárolása mérlegelésel együtt	10— lei
100 kg mag tűz- és betörés elleni biztosítása 4000— lei értékben 1 óra	20— "
100 kg. mag kitárolása mérlegeléssel stb. és kezeléssel	10— "
100 kg. mag fekbére 4 hétre	20— "
100 kg. mag leeresztése 14-es előrostán, fujtatón és kétszer az arankatisztító rostán	140— "
Összesen	200— lei

Ezen tisztítási díjak a beküldött netto súly után fizetendők

Tagdíjnyugtázás.

Az E. G. E. titkári hivatalához a következő összegek küldettek be:

1928. évre 150 L. tagdíjat fizetett: Fetés Ö. Kézdivásárhely, dr. Pusztay K., Z. Szabó M. Kolozsvár, Szóts K. Kvasárhely, Grünbaum T. Mörícöld.

1928. évre 200 L. tagdíjat fizetett: Klór A. Nvárad, Duschek Gy. Csegöd (1927 évre 50 L.), Hann és Trs., Wertheimer M., Gazd. és Hitelszöv. Szövetsége, Illyés V., dr. Gabányi V., dr. Gyergyay A., Papp F. Kolozsvár, Vm. Gazd. Egy. Zilah, id. Siklódy I. Szbethlenfalva, Bánffy B., Rákosi M. Kvasárhely, Borbély K., Ifj. Szász I., Keresztes I., Kolozsvár, Klein A. Radákszinye.

1928. évre 150 L. E. G. pótdíjat fizetett: Klór A. Nvárad, Bartha A. Sepsiszentgyörgy, Duschek Gy. Csegöd, Fetés Ö. Kézdivásárhely, Hann és Trs., br. Jósika G. Gazd. és Hitelszöv. Szövetsége, Illyés V., dr. Gabányi V., dr. Gyergyay A., dr. Pusztay K., Kolozsvár, Vm. Gazd. Egy. Zilah, id. Siklódy I. Szbethlenfalva, Szóts K., (50.—), Bánffy B., Rákosi M. Kvasárhely, ifj. Szász I. Kolozsvár, Grünbaum T. Mörícöld, Klein A. Radákszinye, Vajna A. Kmarntonfalva (100.—), id. Márton S. Érkeserü (60.—).

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank RT.

Cluj-Kolozsvár, Piața Unirii (volt Mátyás király-tér) 7. szám.

Fiókjait: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár, Marosvásárhely és Nagyváradon.

SAJÁT TÖKÉI: 85 MILLIÓ LEJ.

Affiliált intézetei: Torda-aranyosvármegyei Takarékpénztár rt. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár rt. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár rt. Székelyudvarhelyen és Székelykeresztúron, Szászrégenvidéki Takarékpénztár és hitel rt. Szászrégenben, Népbank rt. Bánffyújnyádon és Szamosújvári Hitelbank Részv. Társ. Szamosújváron. Minden bankügyletet a legelőnyösebben végez. — Engedélyezett devizahely. — Betéteket elfogad. Áruaktár a vasut mellett. 3805

Vegyes közlemények

Kedves olvasóinknak kellemes karácsonyi ünnepeket kívánunk.

Időjárás: A botfalusi cukorgyár meteorológiai állomása november hóra vonatkozóan az időjárás illetőleg a következő megfigyeléseket tette: A maximális légnyomás 723.4 volt november hó 22-én. A minimum pedig 695.9 volt november hó 27-én. A legnagyobb meleg +22.5° C. volt november hó 1-én. A legkisebb meleg —6.0° C. volt november hó 24—25-én. A november havi átlagos hőmérséklet +6.06° C. volt. A legnagyobb csapadék 14.5 mm. volt november hó 12-én. A csapadék egész havi mennyisége 391 mm. volt. A csapadékos napok száma 13.

Lovag Asboth Béla Sulyos veszteség érte újra az erdélyi magyarságot. Egyik lelkes tevékenységű, nemesen érző és rokonszerves alakja, lovag lécfalvi Asboth Béla, volt m. kir. áll. jószágigazgató, a brassói magyar evangélikus egyház felügyelője, számos egyesület és közérdekű intézmény vezetője, Brassóban 68 éves korában, infekciós torokgyulladásban meghalt. Asboth Béla 68 éve ellenére teljes fizikai ruganyossággal és szellemi frissességgel munkálta a rábizott erkölcsi javakat. A gazdatársadalom mélyen fájlalja elhunytát, melynek szakértelmével, bölcs tanácsaival, lelkes buzditásával tisztelt és szeretett apostola volt.

Meghívó. Az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület folyó évi december hó 29-én délelőtt 10 órakor Aradon Strada Mircea Stanescu (Verböczy-u.) 2. szám alatti helyiségében évi rendes közgyűlést tart, melyre az egyesület tagjai ezennel tisztelettel meghívotnak. Tárgyszorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Jelentés az egyesület működéséről. 3. Számvizsgáló bizottság jelentése. 4. Alapszabályok módosítása. 5. Választások. 6. Esetleges indítványok. Arad, 1928. november hó 28-án Az Elnökség.

Dohánytermelők figyelmébe. A dohány minőségi osztályozása és értékmegállapítása a Szakbizottság által történik, melyben részt vesz a termelők egy megbízottja is. Ha a termelő az osztályozással nincs megelégedve, jogában van azonnal ellenvetéssel élni, de minden esetben még a lemérés és átvétel előtt, melynek megtörténte után az ellenvetési jog elveszett. Az ellenvetés vagy szóban vagy írásban jelentendő az átvevőbizottságnak, a termelő vagy megbízottja által, az utóbbi esetben írásbeli megbízatását is fel kell mutatnia. Azon dohányok, melyeknek osztályozása nem lett elfogadva, elraktározotnak és a termelő jelenlétében egy más bizottság által lesznek osztályozva a termelési szerződés 17. pontja alapján. Minden más formája az ellenvetésnek semmis.

A talajvizsgálati díjak az állami vegy-kísérleti állomáson. A kolozsvári állami vegy-kísérleti állomás vegyvizsgálati díjait most állapították meg újonnan. A talajvizsgálatok díja 500 L.-ben állapított meg. Ez az összeg oly magas, hogy a gazdaközönség minden bizonynyal csak a legvégső szükség esetén fogja igénybe venni az állomás munkásságát, noha a műtrágyák alkalmazása a szőlők telepítése alkalmával azok csaknem elkerülhetetlenek. A vizsgálat megejtését bélyegköteles beadványban kell kérni és ahoz külön még 10 L. okmány-bélyeg is csatolandó.

Szegődménylevelek kaphatók az E. G. E.-nél. Több oldalról merül fel az a kívánság, hogy a gazdaközönség gazdasági nyomatvány szükségletéről gondoskodjék az E. G. E. Ezen kívánságnak eleget teendő, az egyesület szegődménylevelet nyomtatott. A szegődménylevelél való az alkalmazott alkalmazási feltételeinek felsorolására, a kivett járandóságok feltüntetésére és az átadott tárgyak leltározására. Ezek ára drb.-kint 3 L. Megrendelhető az E. G. E. titkári hivatalában. (Kolozsvár, Attila utca 10)

Uj gazdakör alakult Bun községben a héten. Örömmel adunk hirt a buni magyar kisgazdák haladni vágyásáról és gazdakörük sikeres működéséhez Isten áldását kérjük. A gazdakör, mint az E. G. E. fiókja alakult meg és elnökéül Boócz Kálmán ref. lelkészt választották.

APRÓHIRDETÉSEK.

APRÓHIRDETÉSEK ÁRA: scavankent 4 lei. Vastag betűvel szedett szavak kétszeres áron számítottak. Legkisebb apróhirdetés díja 40 lei.

Keresek 50—70 drb átvészelt 1—1½ éves mangalica süldőt az ár megjelölésével. Nagy Dénes föld-birtokos, Turda. 202

Ezzel a szabadalmazott

„Rózsá”

széna- és gabona gereblyével egy serdülő fiu vagy leány annyit végez fáradság nélkül, mint 10—12 munkás közönséges gereblyével. Aczélkerekekre van szerelve, 26 acélfoga van, munkaszélessége 150 cm. — Kerjen levelezőlapon még ma ismertetőt és árajánlatot:

„Saturnus” Kereskedelmi Vállalat
Sfatul-Gheorghe-Sepsiszentgyörgy
(jud. Treiscaune-Háromszék megye) 163
Egyedüli árusító Románia részére.

„AMBROSI” Szőlőoltványtelep

MEDIAŞ-MEDGYES
szállít elsőrangú, garantált fajtisza szőlőoltványokat és amerikai alanyvesszőket. Kérjen árjegyzéket. Keresünk agilis képviselőket. 185

Minden modern gazdaságban a

SUPERFOSZFÁT-MŰTRÁGYA

nélkülözhetetlen. 150 kgr. kiszórásával holdanként 200—300 kgr. terméshozadék érhető el. 168

MÉSZNITROGEN
egyidejű alkalmazásával a hozam még fokozható.

„PHÖNIX”
Fabrica de acid sulfuric și produse chimice S.A.
BAIA-MARE.

FAISKOLÁK ÉS SZŐLŐOLTVÁNYTELEPEK R.T.

AMBROSI, FISCHER & CO
AIUD, JUD. ALBA
Catalog gratis